PRINCIPIUL REPARĂRII INTEGRALE A PREJUDICIULUI ÎN DREPTUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

Aurel BĂIEŞU
doctor în drept, conferențiar universitar

THE PRINCIPLE OF FULL COMPENSATION OF DAMAGE IN THE INTERNATIONAL TRADE LAW

The International Trade Law is dominated by the principle of full compensation of damage caused to the creditor by the breach of contract. The general rule is that the creditor is entitled to be put into the same position as he would have been had the debtor complied with the terms of his contract. The damages due to the creditor are the loss which he has suffered and the profit of which he has been deprived. In the present article we have analyzed the specific features of the said principle in various legal systems and instruments of uniform law: Viena Convention on the International Sale of Goods of 11 April 1980, UNIDROIT Principles regarding the International Commercial Contracts and Principles of the European Contract Law.

ПРИНЦИП ПОЛНОГО ВОЗМЕЩЕНИЯ УБЫТКОВ В МЕЖДУНАРОДНОМ КОММЕРЧЕСКОМ ПРАВЕ

В международном коммерческом праве господствует принцип полного возмещения убытков причиненных кредитору неисполнением договора. Основное правило состоит в том, что кредитор в праве находиться в том положении, в котором он был бы если договор был бы исполнен надлежащим образом. Возмещение присужденное кредитору должно компенсировать реальный ущерб и упущенную выгоду. В настоящей статье проанализированы характерные черты названного принципа в различных правовых системах, а также в инструментах унификации права, таких как Венская Конвенция ООН о договорах международной купли-продажи товаров 1980 года, Принципы международных коммерческих договоров УНИДРУА, Принципы Европейского Договорного Права.

Dreptul privat comparat şi dreptul comerţului internațional sunt dominate de principiul reparării integrale a prejudiciului suportat ca rezultat al neexecutării sau executării necorespunzătoare a contractului[1]. Realizarea acestui principiu presupune compensarea prejudiciului în totalitatea elementelor din care acesta este compus, în cadrul restabilirii echilibrului contractual deteriorat prin neexecutarea contractului, ținându-se cont de respectarea interesele ambelor părți.

Principiul reparării integrale, care, potrivit formulei tradiționale, moştenite din dreptul privat roman, cuprinde pierderea suportată - *damnum emergens* şi beneficiul ratat - *lucrum cessans*, se găseşte în toate sistemele juridice naționale şi instrumentele de drept uniform analizate în continuare.

În dreptul francez principiul reparării integrale îşi găseşte reflectarea în art. 1149 C. civ. fr., care dispune că debitorul, care a cauzat prin neexecutarea contractului un prejudiciu cocontractantului său, este ținut să-i repare pierderile suportate şi câştigul de care acesta a fost lipsit.

Dreptul german consacră principiul reparării integrale prin intermediul § 249(1) C. civ. germ.: „cel care este ținut la reparație trebuie să restabilească situația care ar exista dacă faptul care obligă la reparație nu ar fi intervenit", la care se adaugă prevederile § 252, conform cărora prejudiciul reparabil include şi câştigul ratat, precizându-se că este considerat ca atare acel câştig la care se putea spera cu probabilitate, potrivit cursului normal al lucrurilor sau potrivit împrejurărilor particulare, aşa ca înțelegerile convenite.

Şi în sistemele de *common law*, la fel ca în cele de drept continental, este cunoscut principiul reparării integrale (*full compensation*), cu toate că nu se face distincția formală între *damnum emergens* şi *lucrum cessans*. Indemnizația alocată părții lezate trebuie să fie egală cu prejudiciul suportat: contractantul trebuie să fie plasat în aceeaşi situație în care s-ar afla dacă contractul ar fi fost executat[2].

Cât priveşte instrumentele de drept uniform, art. 74 al Convenției de la Viena din 1980 asupra contractelor de vânzare internațională a mărfurilor (în continuare - Convenția de la Viena) stipulează că „daunele-interese pentru o încălcare a contractului comisă de către una din părți sunt egale cu pierderea suportată şi câştigul ratat de către cealaltă parte ca rezultat al încălcării".

Formula în cauză este preluată şi de Principiile UNIDROIT referitoare la contractele de comerț internațional[3] (în continuare – Principiile UNIDROIT)

(art.7.4.2): „creditorul are dreptul la repararea integrală a prejudiciului pe care l-a suferit din cauza neexecutării. Prejudiciul cuprinde pierderea pe care el a suferit-o şi beneficiul de care a fost lipsit...".

La fel Principiile Dreptului European al Contractului[4] (în continuare – Principiile DEC) (art.9.502) prevăd că „daunele şi interesele sunt, ca regulă generală, într-o sumă care să permită de a plasa, pe cât este posibil, creditorul în situația în care el s-ar fi aflat dacă contractul ar fi fost executat în modul cuvenit. Acestea țin cont atât de pierderea pe care a suferit-o, cât şi de beneficiul de care a fost lipsit."

Într-o accepție comună *damnum emergens* reprezintă pierderea intervenită în patrimoniul creditorului, rezultând din faptul neexecutării sau executării neconforme a obligației de către debitor, fie pentru că o valoare trebuia să intre în patrimoniu şi nu a intrat (de exemplu, marfa vândută nu a fost livrată, bunul închiriat nu a fost pus la dispoziția locatarului), fie pentru că valoarea care se afla în patrimoniul creditorului nu se mai află acolo (de exemplu, bunul pe care trebuia să-l restituie debitorul şi care nu a fost restituit), fie pentru că creditorul este impus să suporte cheltuieli care diminuează valoarea patrimoniului său (de exemplu, cheltuielile pentru repararea bunului care a fost livrat sau restituit în stare defectuoasă). Acelaşi principiu este valabil şi în ipoteza în care creditorul exercită facultatea de înlocuire; dacă debitorul nu livrează creditorului marfa datorată în baza unui contract de vânzare şi ultimul este nevoit să procure aceeaşi marfă în altă parte, dar la un preț mai înalt, debitorul va trebui să-l despăgubească pe creditor pentru pierderea rezultată din diferența între prețul stipulat în primul contract şi cel stipulat în al doilea contract cu un alt furnizor.

De asemenea, este acceptat în mod general că *lucrum cessans* (*gain manqué* – fr., *consequential loss* – engl.) reprezintă câştigul pe care nu l-a realizat creditorul din cauza neexecutării sau executării defectuoase a obligației de către debitor; acesta este beneficiul pe care trebuia în mod normal să-l obțină creditorul, dacă debitorul îşi îndeplinea obligația în modul cuvenit. De exemplu, dacă uzina pe care debitorul trebuia s-o construiască, este construită cu întârziere sau cu defecte care nu permit atingerea rentabilității prevăzute, debitorul va trebui să-l indemnizeze pe creditor pentru beneficiul pe care acesta nu l-a realizat.

Prejudiciul indirect. Sistemele juridice analizate prevăd şi alocarea daunelor-interese pentru compensarea aşa-numitor prejudicii „indirecte", cauzate persoanelor sau bunurilor (altora decât cele ce constituie obiectul contractului).

În jurisprudența franceză, asemenea prejudicii au fost recunoscute ca fiind „directe"; de exemplu Curtea de casație într-o hotărâre din 1993 a recunoscut ca atare prejudiciul corporal suferit de creditor cu ocazia executării unui contract de antrepriză[5].

În literatura de specialitate engleză prejudiciile indirecte (*consequential loss*[6]) sunt deseori ilustrate, printr-o speță în care un comerciant a vândut altuia o vacă, garantând că ea este sănătoasă, însă aceasta s-a îmbolnăvit şi a infectat alte vite, care au pierit; vânzătorul este responsabil *prima facie* pentru pierderea altor animale, chiar dacă, atunci când cumpărătorul a pus vaca împreună cu alte animale, vânzătorul nu a conştientizat posibilitatea îmbolnăvirii vacii sau riscul infectării altor animale.[7] Însă prejudiciile indirecte, în unele cazuri, pot depăşi de multe ori însăşi valoarea obiectului contractului, de aceea la evaluarea prejudiciului reparabil se ține cont de principiul previzibilității (*remotness of damage)*, astfel încât unele categorii de prejudicii sunt tratate ca fiind „prea îndepărtate" (*too remote*) pentru a fi reparate.[8]

În dreptul german, acest gen de prejudiciu (*Mangelfolgeschäden*) este reparat prin intermediul unei categorii speciale de daune-interese, numite *daune-interese pentru încălcarea obligațiilor de securitate.* Asemenea încălcări cad sub incidența § 282 C. civ. germ., care prevede că „atunci când debitorul încalcă o obligație conform § 241 al. 2[9], creditorul poate cere daune-interese în locul prestației în condițiile § 280 al. 1[10], dacă nu se poate cere ca această prestație să-i fie furnizată de debitor". Ipoteza vizată de prevederile în cauză presupune că debitorul a încălcat intenționat sau din neglijență obligația de securitate ce îi incumbă (de ex., un antreprenor, care execută corect angajamentele sale conform contractului, deteriorează cu echipamentul său localul clientului său), astfel încât menținerea contractului a devenit insuportabilă pentru creditor; caracterul insuportabil fiind apreciat în funcție de împrejurările concrete ale cazului[11]. În asemenea cazuri creditorul poate să se adreseze pentru executarea prestației către o altă persoană (de exemplu, către un alt antreprenor) şi să ceară debitorului daune-interese în locul prestației, în vederea recuperării cheltuielilor efectuate pentru sfârşirea lucrărilor.

În sistemul Convenției de la Viena, se admite că, în afară de „prejudiciul de bază", care reprezintă diferența dintre prețul contractual şi acela pe care cumpărătorul sau vânzătorul trebuie să-l accepte în cadrul unei operații de substituire, neexecutarea poate cauza şi alte prejudicii[12]. Astfel, sunt considerate ca fiind reparabile prejudiciile cauzate de către mărfurile defectuoase altor bunuri ale cumpărătorului: produsele în care aceste mărfuri au fost încorporate şi care au devenit, în consecință, inutilizabile; localurile sau stocurile prejudiciate de explozia sau incendiul provocat de către un viciu al produselor litigioase etc. Cât pri-

veşte indemnizarea prejudiciilor corporale, aceasta se va face în mod distinct, prin aplicarea legii naționale desemnate prin regula conflictuală a forului, deoarece art.5 al Convenției de la Viena exclude din domeniul său prejudiciile cauzate persoanei creditorului.[13]

Expectation, reliance, restitution. Distincția între aceste categorii se face în funcție de interesul protejat şi este caracteristică, în special, pentru sistemele de *common law* şi pentru dreptul german.

Interesul pozitiv (*expectation interest – engl., Erfüllungsinteresse – germ.*) – este definit ca interesul creditorului față de executarea cuvenită a obligației contractuale; el corespunde reparației necesare pentru a-l plasa pe cocontractant în aceeaşi situație patrimonială în care el s-ar afla dacă *contractul ar fi fost executat* în modul corespunzător de către debitor[14]. Altfel spus, victima neexecutării are dreptul să fie compensată pentru pierderea afacerii, profitului (*loss of bargain or of profits*).

Interesul negativ (*reliance interest – engl., Negatives Interesse – germ.*) are ca obiectiv repararea prejudiciului suportat de creditor din faptul că acționat în baza încrederi în promisiunea debitorului, sau în baza unui contract care a fost încheiat însă nu a fost executat; altfel spus, de a-i compensa creditorului cheltuielile astfel suportate pentru a-l plasa în situația patrimonială în care el s-ar afla dacă *contractul nu ar fi fost încheiat*[15].

Interesul de restituire (*restitution interest*) are ca obiectiv prevenirea unei îmbogățiri nelegitime a debitorului. În acest scop ultimul trebuie să fie repus în situația în care s-ar afla dacă contractul nu ar fi fost încheiat, obligându-l să restituie prin echivalent avantajul monetar (de exemplu, plata unui avans sau al prețului în întregime pentru o marfă care nu a fost livrată) sau nemonetar (de exemplu, lucrările efectuate în folosul unui beneficiar care nu s-a achitat) furnizat de către creditor[16]. Deci, dreptul la acțiunea în *restitution* constă în aceea că o parte care a plătit o sumă de bani şi nu a primit contraprestația, sau aceasta este atât de defectuoasă încât justifică neacceptarea ei, este îndreptățită să-şi restituie suma plătită. La fel, partea care a efectuat o prestație pentru care trebuia să fie plătită o sumă de bani este îndreptățită să primească valoarea rezonabilă a prestației sale. Cererea pentru *restitution* nu este de fapt o acțiune pentru daune-interese în sens strict, deoarece scopul ei este nu de a compensa partea lezată pentru prejudiciul suportat ci de a lipsi partea care nu a executat de profitul nejustificat[17]. De notat că cererea pentru *restitution* poate fi înaintată nu numai în cazul neexecutării contractului (*breach of contract*), dar şi în alte cazuri de *total failure of consideration*[18] (lipsă totală a recompensei), de exemplu atunci când contractul este lovit de nulitate, devine caduc, sau când există o exonerare (*frustration*)[19].

Prin urmare putem constata că deosebirea dintre *reliance* şi *restitution* constă în aceea că, dacă prima este menită să compenseze prejudiciul suportat de contractant din cauza neexecutării sau executării defectuoase a contractului, cea de a doua are ca scop să împiedice partea recalcitrantă de a obține profit din actul ilicit[20]. În doctrină s-a expus părerea că distincția între *reliance interest* şi *restitution interest* este artificială; întrucât scopul urmărit este acelaşi – de a crea situația care ar fi existat dacă contractul nu ar fost încheiat -, noțiunea de *reliance interest* concepută în sens larg o include şi pe cea de *restitution interest*[21].

În dreptul german, numeroase prevederi ale Codului civil (§ 280, 283, 286 (2), 325, 326, 463), în cazul neexecutării contractului de către debitor stabilesc ca principiu general ocrotirea interesului pozitiv. Însă în cazul în care partea lezată pune capăt contractului, este ocrotit interesul său de restituire; ca rezultat al rezoluțiunii partea lezată este îndreptățită să primească înapoi totul ce a furnizat (§346 C. civ). În sfârşit, interesul negativ este protejat în cazul nulității contractului; §122 C. civ. germ. prevede dreptul părții, care a acționat în baza încrederii în declarația de voință nulă a celeilalte părți, de a fi indemnizată pentru prejudiciul astfel suportat. Astfel, putem constata că, în ipoteza existenței unui contract valabil şi neexecutării lui care dă dreptul la rezoluțiune, partea lezată are opțiunea: fie să mențină contractul şi să ceară repararea interesului său pozitiv, fie să rezolționeze contractul şi să ceară satisfacerea interesului său de restituire[22].

În *common law* principiul general este că daune-interese sunt acordate pentru a compensa interesul pozitiv (*expectation interest*) al părții lezate, principiu care se aplică constant, în special, în raporturile comerciale[23]. Însă partea lezată, în principiu, are opțiunea între recuperarea prejudiciului în baza *expectation interest,* în baza *reliance interest* sau în baza *restitution*. Astfel, cumpărătorul unui utilaj cu defecte, poate recupera sau costul utilajului şi cheltuielile de instalare (*reliance interest*), sau profitul pe care l-ar fi avut utilizând acest utilaj (*expectation interest*), însă nu ambele, deoarece în aşa fel el ar obține o îmbogățire nejustificată. Într-o altă ipoteză, atunci când cumpărătorul a plătit în avans pentru un utilaj, însă vânzătorul nu l-a livrat, partea lezată are de ales între restituirea sumei plătite (*restitution*) şi valoarea bunului la momentul livrării (*expectation intrest, loss of bargain*). Însă el nu poate obține ambele sume – prețul plătit şi valoarea bunului, din acelaşi considerent: pentru a evita îmbogățirea părții lezate de pe seama reparării prejudiciului. Este evident că cumpărătorul va alege prima modalitate, dacă a realizat o afacere proastă, şi va opta pentru a doua soluție, dacă afacerea a fost pro-

fitabilă. Atât timp cât regula neadmiterii îmbogățirii victimei este respectată, aceasta, în principiu, nu este limitată în dreptul său de opțiune.

Totuşi, trebuie de avut în vedere că pentru a exercita o modalitate sau alta de reparare a prejudiciului sunt impuse anumite condiții. Astfel, pentru recuperarea profitului aşteptat pe calea cererii pentru *expectation interest,* reclamantul trebuie să demonstreze mărimea profitului pierdut. Dacă el nu poate face acest lucru cu o certitudine rezonabilă, va trebui să procedeze la recuperarea cheltuielilor pe calea cererii pentru *reliance interest* sau pentru *restitution*[24]. Pe de altă parte, dreptul părții lezate de a înainta cererea pentru *restitution* este limitat, în particular, de regula potrivit căreia, ea poate cere restituirea sumei plătite în baza contractului numai atunci când există *total failure of consideration* (lipsa totală a recompensei)[25].

Cât priveşte posibilitatea de a combina diferitele modalități de reparare a prejudiciului, în doctrină s-a remarcat că, în principiu, o hotărâre care are drept scop de a pune partea lezată în situația în care s-ar fi aflat dacă contractul *ar fi fost executat* (*expectation interest*) nu poate fi combinată cu o hotărâre care urmăreşte să pună această parte (sau ambele) în situația care ar exista dacă contractul *nu ar fi fost încheiat* (*reliance interest*). Totuşi, cererea pentru recuperarea profitului (*expectation interest*) şi cea pentru recuperarea cheltuielilor (*reliance interest*) nu întotdeauna sunt incompatibile. Astfel, în cazul vânzării utilajului defectat partea lezată poate cere atât suma cheltuielilor efective, deducându-se valoarea reală a utilajului, - *reliance interest*, cât şi suma alcătuită din partea profitului net pe care ea l-ar fi obținut dacă utilajul ar fi fost conform contractului - *expectation interest*, care nu a fost acoperită de prima sumă. Aceste două modalități de recuperare pot fi combinate în măsura în care nu se ajunge la o reparație dublă. Regula enunțată reprezintă o aplicație a principiului neadmiterii îmbogățirii părții lezate de pe urma reparării prejudiciului. În ceea ce priveşte corelația dinte acțiunea pentru daune-interese pentru cea pentru *restitution*, s-a reținut că ele sunt incompatibile[26], scopul primei acțiuni fiind executarea silită prin echivalent a contractului, iar scopul celei de a doua – încetarea lui şi compensarea părții lezate pentru cheltuielile suportate. De aici rezultă în mod logic că partea lezată nu poate beneficia în acelaşi timp de daune-interese şi de restituire.

Dreptul francez, Convenția de la Viena, Principiile UNIDROIT şi Principiile DEC nu fac expres deosebire între categoriile de prejudicii enunțate. Instrumentele de drept uniform au preluat terminologia tradițională, avându-şi originea în dreptul roman, de pierdere suferită şi câştig ratat. În opinia unuia din autorii Principilor DEC şi al Principiilor UNIDROIT, Denis Talon, este vorba nu atât de o problemă de fond, cât de una de formulare. Deoarece este probabil ca în majoritatea cazurilor, fiecare metodă va aduce la rezultate identice, judecătorul sau arbitrul aplicând metoda cu care este obişnuit[27].

În aceiaşi ordine de idei s-a remarcat că această alegere făcută de autorii instrumentelor de drept uniform în cauză corespunde unei tendințe generale observate în recentele revizuiri ale dreptului contractelor din diferite țări[28]. La nivel internațional, determinarea prejudiciului nu este percepută într-o manieră la fel de strictă ca în C. civ. german şi alte sisteme de inspirație germană; aşa principii fundamentale, ca incompatibilitatea între interesul pozitiv şi cel negativ nu constituie o regulă generală.[29]

Poziția tribunalelor arbitrale internaționale, în acest sens, este explicită: indiferent de modalitățile de determinare a daunelor-interese, principala lor preocupare este ca întregul prejudiciu să fie reparat. Astfel, în cadrul soluționării litigiilor comerciale internaționale sub egida Camerei Internaționale de Comerț de la Paris, arbitrii calculează constant daunele-interese în funcție de întregul prejudiciu reparabil[30]: orice parte contractantă are dreptul să ceară indemnizarea prejudiciului pe care l-a suferit efectiv[31]. În acest context, arbitrii utilizează ambele soluții: ei încearcă sau să plaseze victima în situația în care s-ar afla dacă contractul ar fi fost executat (*expectation interest*), sau s-o repună în poziția pe care aceasta o ocupa înaintea încheierii contractului (*reliance interest*).

La fel, trebuie de menționat că principiul reparării integrale se respectă şi în cadrul unei alte instituții de arbitraj importante, care este Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor referitoare la Investiții: „standardul indemnizării în cazul exproprierii este repunerea reclamantului în poziția de care acesta ar beneficia în absența exproprierii" (*Amco Asia Corporation vs. Republic of Indonesia* (ARB/81/)[32]. Această soluție a fost reiterată şi într-o hotărâre dată la 17 februarie 2000 în cauza *Compagnie del Desarrollo del Santa Elena vs Republica Costa Rica*, referitoare la o indemnizare ca urmare a unei exproprieri din motive ecologice: „potrivit acordului părților pentru justa valoare de piață a proprietății se aplică principiul reparării integrale".[33]

Este cert faptul că soluțiile adoptate în diferitele sentințe arbitrale studiate se bazează pe dispozițiile dreptului național aplicabil în speță – *lex causae*. Totuşi, trebuie de subliniat că o mare parte a doctrinei consideră că principiul reparării integrale a prejudiciului constituie o regulă generală a dreptului comerțului internațional, aparținând *lex mercatoria.*[34]

Anume în acest sens se pronunță tribunalele arbitrale internaționale, care consideră acest principiu

ca o normă transnațională, pe care o aplică independent de orice referință la sistemele juridice naționale. După cum a remarcat pe bună dreptate E. Gaillard: „repararea integrală a prejudiciului prin alocarea victimei *damnum emergens* şi *lucrum cessans* este un principiu comun al principalelor sisteme juridice şi, în virtutea acestui fapt, un principiu general al dreptului, care poate fi considerat ca o sursă a dreptului internațional."[35]

Derogări de la principiul reparării integrale a prejudiciului..

Derogările admise de dreptul pozitiv au, fie caracter convențional, avându-şi sursa în acordul părților, fie caracter legal, bazându-se pe prevederile legislațiilor naționale sau a instrumentelor internaționale.

Convențiile părților, prin care se derogă de la principiul reparării integrale, de obicei îmbracă forma clauzelor penale sau a clauzelor exoneratoare şi limitative de răspundere. În continuare vom examina derogările instituite prin prevederi legale.

Legislațiile naționale şi instrumentele internaționale intervin în diferite domenii, în vederea limitării indemnizației acordate victimei, însă transporturile reprezintă materia în care acest gen de reglementări au căpătat o răspândire sporită.

În domeniul transportului internațional aerian, mărimea răspunderii transportatorului pentru prejudiciile cauzate prin întârziere, pierderea sau avarierea mărfurilor în procesul transportării este plafonată prin prevederile art. 22 al.3 al Convenției de la Montreal din 28.05.1999 pentru unificarea anumitor reguli privind transportul aerian internațional (care a înlocuit la 4 noiembrie 2003 Convenția de la Varşovia din 12.10.1929): suma indemnizației este limitată la 17 drepturi speciale de tragere (DST)[36] pe kilogram (cu excepția declarației speciale de interes făcută de expeditor la momentul transmiterii mărfii către transportator şi plății unei eventuale sume suplimentare), dacă prejudiciile nu au fost cauzate prin culpa nescuzabilă a transportatorului, prepuşilor sau mandatarilor săi.

În domeniul transportului internațional rutier, art.23 al Convenției referitoare la contractul de transport internațional al mărfurilor pe şosele CMR, Geneva, 19.05.1956, stipulează că indemnizația pentru pierderea totală sau parțială a mărfii este limitată la 8,33 DST pe kilogram de greutate brută.

În domeniul transportului internațional feroviar, potrivit Regulilor uniforme referitoare la contractul de transport internațional feroviar de mărfuri, instituite prin Convenția de la Berna din 09.05.1980 referitoare la transporturile internaționale feroviare, în lipsa stipulațiilor particulare în documentele de transport, răspunderea transportatorului este limitată: în caz de întârziere, la mărimea triplă a prețului transportului, iar în caz de pierdere sau avariere – la 17 DST pe kilogram, la care se adaugă rambursarea totală sau parțială a prețului transportului şi a taxelor vamale. Indemnizarea va fi, însă, totală în caz de dol al transportatorului; în caz de culpă gravă, limitele prevăzute se dublează (34 DST pe kilogram).

În domeniul transportului maritim internațional, potrivit Convenției de la Bruxelles din 25.08.1924 pentru unificarea anumitor reguli în materie de conosament, limitele indemnizațiilor sunt: 666,6 DST pe colet sau unitate, ori 2 DTS pe kilogram de greutate brută a mărfurilor pierdute sau deteriorate.

Dintre alte domenii, în care indemnizațiile pentru prejudicii sunt plafonate prin lege, vom menționa serviciile hoteliere. În Franța, de exemplu, este limitată suma reparației datorate de hotel în caz de furt sau de deteriorare a obiectelor introduse în hotel şi care nu au fost încredințate administrației. Potrivit art.1953 al.3 C. civ. fr., daunele-interese datorate clientului sunt limitate la prețul chiriei pe o zi înmulțit cu o sută. Alineatul 2 al aceluiaşi articol exclude această limitare pentru cazurile de furt sau de deteriorare a obiectelor care au fost încredințate administrației, sau dacă aceasta refuză să le preia fără motive legitime.

Derogările de la principiul reparării integrale a prejudiciului, operate prin intervenția legislatorului, național sau internațional, urmăresc câteva obiective principale. În primul rând, fixarea plafoanelor nu are ca scop în sine de a limita indemnizarea victimei neexecutării contractului, ci este ghidată de voința statului, sau a comunității statelor, de a favoriza anumite activități economice (de ex., transporturile), astfel încât echilibrul financiar al întreprinderilor sa nu fie împovărat excesiv de riscurile aferente activităților din domeniile în cauză. În al doilea rând, plafonarea răspunderii implică preluarea anumitor riscuri de către asigurători, întrucât activitatea profesională a acestora presupune un grad mai înalt de previzibilitate a riscurilor. În sfârşit, stabilirea unor sume forfetare a indemnizațiilor permite de a cunoaşte dinainte mărimea despăgubirilor care vor fi alocate victimei şi de a înlătura în aşa mod aleasurile şi incertitudinile evaluării judiciare sau arbitrale a prejudiciilor.[37]

Referințe bibliografice:

[1] Coutant-Lapalus C., Le principe de la réparation integrale en droit privé, Presses Universitaire d'Aix-Marseille, Aix-en-Provence, 2002, p.146-168.

[2] David R., Pugsley D., Les contrats en droit anglais, 2e édition, LGDJ, Paris, 1985, p.334 ; Errante E. Le droit anglo-américain des contrats (arrêts et commentaires), LGDJ, Paris, 1995, p.51.

[3] UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts, http: www.org /english /principles /contracts/main.htm.

[4] Principles of European Contract Law, http: www.storme.be/PECL2en.html.

[5] Rouhette G., De Lamberterie I., Tallon D., Witz C., Principes du Droit Européen du Contrat, Société de Législation Comparé, Paris, 2003, p.404.

[6] În *common law* termenul "consequential loss" este utilizat pentru a desemna atât categoria *lucrum cessans*, cât şi cea de "prejudicii indirecte".

[7] Treitel G.H. The Law of Contract, Sweet & Maxwell/Steevens & Sons, London, 1999, p.879.

[8] Atiyah P.S. An Introduction to the Law of Contracts, 5th edition, Clarendon Press, Oxford, 1995, p.480-484.

[9] § 241 al. 2 C. civ. germ. dispune: „raportul obligațional poate potrivit conținutului său să oblige fiecare parte să ia în considerație drepturile, bunurile şi interesele celelilalte părți".

[10] § 280 al. 1 C. civ. germ. dispune: „atunci când debitorul încalcă o obligație ce rezultă din raportul obligațional, creditorul poate cere repararea prejudiciului astfel cauzat. Regula nu se aplică atunci când debitorul nu trebuie să răspundă pentru această încălcare".

[11] Pédamon M. Le contrat en droit allemand, 2 édition, LGDJ, Paris, 2004, p. 182.

[12] Heuzé V. La vente internationale des marchandises. Droit uniforme, LGDJ, Paris, 2000, p.408.

[13] Ibidem, p.402.

[14] Atiyah P.S., op.cit., p.444; Cheshire, Fifoot and Furmston's Law of Contract, 12th edition, Butterworts, London, Dublin, Edinburg, 1991, 708 p., p.661.

[15] Atiyah P.S., op.cit., loc. cit.; Cheshire, Fifoot and Furmston, op. cit., loc. cit.

[16] Marsh P.D.V. Comparative Contract Law: England, France, Germany, Gower Publishing, Hampshire, 1994, 356 p.; p.313-314; Treitel G. H., The Law of Contract, op. cit., p.876-877.

[17] Treitel G. H., The Law of Contract, op. cit., p.876.

[18] Referitor la noțiunea de *failure of consideration,* a se vedea: Treitel G. H., The Law of Contract, op. cit., p.977 şi urm.

[19] Atiyah P.S., op.cit., p.465.

[20] Coutant-Lapalus C., op. cit., p.152-153.

[21] Laithier Y.-M. Etude comparative des sanctions de l'inexécution du contrat, LGDJ, Paris, 2004, p.175.

[22] Treitel G. H., Remedies for breach of contract, a comparative account, Oxford University Press, New York, 1988, p.89-90.

[23] Atiyah P.S., op.cit., p.472.

[24] Treitel G. H., The Law of Contract, op. cit., p.877.

[25] Ibidem.

[26] Treitel G.H., The Law of Contract, op. cit. p.99.

[27] Talon D. Les dommages-intérêts dans les Principes UNIDROIT relatifs aux contrats du commerce international, p.302, p.295 -305, in Contratti commerciali internazionali e Principi UNIDROIT, a cura di M. J. Bonell e di F. Bonelli, 399 p.

[28] Eberhard S., Les sanctions de l'inéxecution du contrat et les Principes UNIDROIT, CEDIDAC, Lausanne, 2005, p.192-193.

[29] Lake R., Nanda V., Draetta U., Breach and Adaptation of International Contracts, Butterworth Law, 1992, p. 65.

[30] Sentința CCI nr. 5834, 1989, Bull. CCI, 1994, p.66; Sentința CCI nr. 4462, 1987, Yearbook, 1991, p.54.

[31] Sentința CCI nr. 6281, 1989, Rec. CCI II, p394; Sentința CCI nr. 5910, 1998, Journal de droit international privé, 1988, p.1216.

[32] Rec. CIRDI, 1993, p.569.

[33] http://www.world-bank.org:icsid/cases

[34] Fouchard P., Gaillard E., Goldman B., Traité d'arbitrage international, Paris, Litec, p.845; Ortscheidt J., La réparation du dommage dans l'arbitrage international, Paris, Dalloz, Nouvelle bibliothèque des thèses, 2001, p.74 şi urm.

[35] CIRDI, Amco Asia et autres c. la République d'Indonésie, 20 novembre 1084, Journal de droit international privé, 1987, obs. E. Gaillard, p.173.

[36] Dreptul special de tragere est unitatea de cont instituită de Fondul Monetar Internațional în funcție de un coş valutar alcătuit din patru monede naționale importante (dolarul SUA, euro, lira sterlină şi yenul).

[37] Coutant-Lapalus C., op. cit., p.258-259.